7/579 -3-

131

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.16.0.APK.0.12.00.01.940- 573 4 / 11 /**1999**
KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı KAN.KAR.MÜD.' nün 18 Ekim 1999 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-5373 sayılı yazısı.

Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın "Yedinci ve sekizinci beş yıllık kalkınma planlarının uygulanmasına ilişkin" 7/579-1961 esas no'lu yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

M. İstemihan TALAY
Bakan

EKLER:
EK-1: Cevap (15 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

Atatürk Bulvarı Derman Sokak No:1 Opera 06050/ ANKARA Tel: 312 47 94 Fax: 312 64 73
www.kultur.gov.tr E-Mail: kultur@kultur.gov.tr

7/579 -4-

132

CEVAP 1: Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında hukuki ve kurumsal düzenlemeler itibariyle plan dönemi hedeflerimiz imkanları doğrultusunda gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yer alan "taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına önem verilecektir." hükmü uyarınca, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti amacıyla her yıl tespit programı hazırlanmakta, bütçe ve personel olanakları çerçevesinde hazırlanan program yılı içinde uygulanmaya çalışılmaktadır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında "Yurtdışındaki tarihi ve kültürel varlıklarımızın tespiti, korunması ve tanıtılması için gerekli tedbirler alınacaktır" hükmü bulunmaktadır.

Yurtdışındaki Türk kültür varlıklarının tespiti çalışması, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna görev olarak verilmiştir. Sözkonusu çalışmaya Bakanlığımızın da katılması için bir protokol taslağı hazırlanmış olup, ilgili kuruluşlarla görüşmeler devam etmektedir.

Yeryüzündeki konumu gereği olarak çok çeşitli uygarlıkların tarihi ve kültürel değerlerini birarada bulunduran Ülkemizdeki taşınmaz kültür varlıklarının restorasyonları, teşhir-tanzimleri, çevre düzenlemeleri, bakım ve onarımlarının yapılarak çağdaş kullanımlarla gelecek nesillere aktarılması için çalışmalara yerel yönetimlerin katkılarının da sağlanabilmesi doğrultusunda gayret sarfedilmektedir.

Milli Kültürün Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Projesi çerçevesinde, Milli Kültürümüzü, Atatürk ilke ve inkılaplarını yaymak amacıyla her yıl 150-200 civarında eser yayınlanarak kültürümüzün temel konuları bilim dünyasına ve okuyucularımıza sunulmaktadır.

Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları (Nazım-Nesir) Antolojisi: Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (Nazım-Nesir) adlı projemize 1999 yılında "Romanya Türk Edebiyatı, Gagauz Türk Edebiyatı ve Kırım Türk Edebiyatı" konularının ele alındığı 12. ve 13. ciltler ile devam edilmektedir.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı doğrultusunda hazırlanan ve 1996-2000 yılı yatırım programında yer alan "Geleneksel El Sanatlarımızın Öğretilmesi, Yaşatılması ve Yaygınlaştırılması Projesi" çerçevesinde Bakanlığımızca ülke genelinde Geleneksel El Sanatları ve Geleneksel Türk Süsleme Sanatları dallarında kurslar açılmıştır.

A. HUKUKİ DÜZENLEMELER

I- Gerçekleştirilen Mevzuat Düzenlemeleri :

1. Kanunlar :

Bilindiği gibi, Türkiye-Avrupa Birliği-Gümrük Birliği çerçevesinde 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Ek No: 8'de yer alan yükümlülüklerimizi gerçekleştirmek amacıyla 12 Haziran 1995 tarihinde yürürlüğe giren 4110 sayılı Kanunla 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun bazı maddeleri değiştirilmişti.

4110 sayılı Kanunun kabulünden sonra, "İcracı Sanatçılar, Fonogram Yapımcıları ve Yayın Kuruluşlarının Korunmasına Dair Roma Sözleşmesine" ve "Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesinde Değişiklik Yapan ve 1979'da Tadil Edilen Paris Metnine" Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkındaki Kanunlar 12 Temmuz 1995 tarih ve 22341 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ancak, 4110 sayılı Kanunun yayınlanmasından sonra yeniden teknik düzeyde yapılan çalışmalar sonucunda, 5846 sayılı Kanunun bazı maddelerinin yukarıda bahsi geçen sözleşmelere uyumsuz olduğu tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, 1995 yılında gerçekleştirilen Kanun değişikliğine rağmen, ihlallerde verilen cezaların caydırıcı olmaması, korsanlığın önlenmesine yönelik gümrük önlemlerinin yetersizliği, mevcut Kanunla geriye dönük korumanın sağlanamaması gibi nedenlerle fikri hakların yeterince korunamadığı hususunda gerek sektörel bazda gerekse uluslararası düzeyde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun ihtiyaçları karşılamadığı yönünde ciddi eleştiriler yapılmıştır.

Bu kapsamda, yukarıda söz edilen ulusal ve uluslararası ihtiyaçlar nedeniyle aciliyet arz eden hususlarda gerekli değişikliklerin yapılması amacıyla 15 Nisan 1998 tarih ve 1106 sayılı Makam Onayı ile kurulan bir Komisyon tarafından hazırlanan Kanun Tasarı Taslağı ilgili Bakanlıkların görüşlerine sunulduktan sonra Başbakanlığa sevk edilmiş; ancak, Hükümet değişiklikleri nedeniyle yeni kurulacak Hükümetin Bakanlıklarının görüşlerinin alınması gereği ile Başbakanlıkça iade edilmiştir.

Söz konusu Kanun Tasarısı 57. Hükümet döneminde yeniden düzenlenmiş, Bakanlar Kurulu'nda görüşülmüş ve 15 Eylül 1999 tarihinde de Başbakanlıkça, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmiştir. Tasarı, 21 Ekim 1999 tarihinde Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülmeye başlanmıştır.

Ancak, Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet haklarını düzenleyen TRIPs Metninden kaynaklanan yükümlülükler doğrultusunda Dünya Ticaret Örgütü'nün (WTO) Gelişme Yolundaki Ülkelere yönelik mevzuat inceleme süreci 2000 yılı itibarıyla başlatılacaktır. Ülkemizin de 2000 yılı Kasım ayında fikri haklar alanında da mevzuat incelemesine girmesi söz konusu olduğundan 5846 sayılı Kanunun tümüyle incelenerek TRIPs Metnine uyumlu hale getirilmesi zorunluluk arz etmektedir.

Bu bağlamda, bahsi geçen Uluslararası Sözleşmeler ve ivedilikle gerçekleştirilmesi gereken TRIPs Metninden kaynaklanan yükümlülüklerimizi yerine getirmek, söz konusu uluslararası mevzuatla tam uyumu sağlamak ve ulusal ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla daha kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilmesi amacıyla Tasarının alt komisyona sevk edilmesi kararlaştırılmıştır.

Bahsi geçen Tasarı ile 5846 sayılı Kanunun;

- 8 inci maddesinde, canlandırmayı yapan animatörün eserin yaratılmasındaki önemi ve vazgeçilmez katkısından dolayı eser sahibi sayılması amacıyla değişiklik yapılması ve dağıtım fiili, bir yayma hakkı olduğundan "dağıtımına" ibaresinin "yayılmasına" olarak değiştirilmesi, ayrıca, sinema eserlerinin işaret, ses ve görüntü nakil ve tekrarına yarayan araçlarla yayınlanmasına ilişkin düzenlemelerin yapılması,

- 19 uncu maddesindeki koruma süresinin yaşam+70 yıla çıkarılarak Kanun genelinde bir bütünlük sağlanması,

- 23 üncü maddesinin "Bir eseri, onun aslından veya işlenmesinden çoğaltma ile elde edilmiş nüshalarını dağıtmak, kiralamak, ödünç vermek veya satışa çıkarmak ya da herhangi bir biçimde ticaret konusu yapmak ve bu yoldan faydalanma hakkı yalnızca eser sahibinindir. Eser sahibinin izniyle yurt dışında çoğaltılmış nüshaların yurt içine getirilmesi durumunda, eseri yurt içinde yayma ve eserden faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.

Belirli nüshaların hak sahibinin yayma hakkını kullanması sonucu mülkiyeti devredilerek ülke sınırları içinde ilk satışı ya da dağıtımı yapıldıktan sonra bunların yeniden satışı, kiralama ve kamuya ödünç verme hakkı saklı kalmak şartıyla, eser sahibine tanınan yayma hakkını ihlal etmez. Ödünç verme hususlarında uygulanacak usul ve esaslar Kültür Bakanlığı'nca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir." şeklinde değiştirilmesi,

- 25 inci maddesinin tamamen değiştirilerek radyo-televizyon gibi araçlarla (İnternet de dahil olmak üzere) yayın hakkının günün ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi,

- 29 uncu maddesinin "Sinema eserleri için koruma süresi, eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren 70 yıldır. Bu süre, eser sahibinin birden fazla olması durumunda, hayatta kalan son eser sahibinin ölümünden itibaren 70 yıl geçmekle son bulur. El işleri, küçük sanat eserleri ve fotoğraf eserleri için de koruma süresi, eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren 70 yıldır." şeklinde değiştirilmesi,

- Kanunun 33 üncü maddesinin tamamen değiştirilerek temsil serbestisinin eğitim ve öğretim maksadı dışında kötüye kullanımının önüne geçilmesi ve aynı zamanda eserin kullanımının eser sahibinin iznine bağlı olması ve her iki durumda da eser sahibinin ve eserin adının mutat şeklinde açıklanması,

- Kanunun 37 nci maddesinin başlığında ve aynı maddenin birinci fıkrasında kullanılan "röportaj" ibaresinin "haber" olarak, ikinci fıkrasındaki "radyo" ibaresinin "basın-yayın araçları" olarak değiştirilmesi ve "Ancak bu hak, hak sahibinin hukuki menfaatlerine zarar verecek şekilde veya eserden normal yararlanmaya aykırı biçimde kullanılamaz." cümlesinin eklenmesi,

- 38 inci maddesinin 1 inci fıkrasındaki "yayımlanma veya" ibaresinin madde metninden çıkartılması,

- 39 uncu maddesinin son paragrafının çıkartılarak güftelerin eser ve/veya hak sahibinin yazılı izni olmaksızın kullanımının engellenmesi,

- 41 inci maddesinin başlığı ile birlikte tamamen değiştirilerek, ses ve görüntü taşıyıcılarının topluma açık yerlerde kullanımı ile ilgili düzenlemelerin yapılması,

- 42 nci maddesine "komşu hak sahipliği" ibaresinin eklenerek, maddi hatanın giderilmesi ve meslek birliklerinin aynı alanda birden fazla olmamak kaydıyla Kültür Bakanlığı'nca hazırlanarak Bakanlar Kurulu'nca onaylanan tip statüye uygun olarak federasyon kurabilecekleri hususuna açıklık getirilmesi,

- 43 üncü maddesinin başlığı ile birlikte değiştirilerek radyo-televizyon gibi araçlarla yayınlanan fikir ve sanat eserlerine ilişkin ödemelerle ilgili hükümlerin düzenlenmesi,

- 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki "bilgisayar disketi" ifadesinden sonra gelmek üzere "ile eserlerin çoğaltılmasına yarayan her türlü teknik cihazı" ifadesinin eklenmesi ve stopajın kullanımına ilişkin usul ve esasların Kültür Bakanlığı'nca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenmesi,

- 68 inci maddesinde yapılan değişiklikle izinsiz kullanımlarda, eser sahibinin, sözleşme yapılması halinde alabileceğinin ve kullanılan eserin emsallerine ödenen bedelin en çok üç kat fazlasını isteyebileceğinin ve mahkemelerin ödenecek bedeli takdire yetkili olduğunun belirtilmesi,

- 71, 72, 73 ve 81 inci maddelerindeki hapis cezalarının artırılarak bir yıldan üç yıla kadar, para cezalarının ise yine artırılarak 1 milyar liradan 3 milyar liraya kadar veya her ikisinin birlikte uygulanabilmesinin hükme bağlanması ve bu şekilde cezaların yüksek olması sebebiyle de ihlallerde caydırıcılığın sağlanması,

- 75 inci maddesinde yapılan değişiklikle kovuşturma ile ihlalin tekrarı halinde verilecek cezanın artırılmasıyla ilgili hükümlerin getirilmesi,

- 76 ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna "Bir yerde asliye mahkemesinin birden fazla dairesi varsa görev, (1) numaralı asliye mahkemesine aittir." cümlesinin eklenmesi,

- TRIPs Metni Bölüm 4'de belirtilen sınır önlemleri ile ilgili özel koşullar dikkate alınarak, 77 nci maddesine Gümrüklerde geçici olarak el koymaya ilişkin düzenlemelerin eklenmesi,

- 80 inci maddesinde yapılan değişikliklerle "ödünç vermek", "haber", "kısa süreli" ve "ve aktrisler" ibarelerinin madde metnine eklenmesi ve hapis ve para cezalarının diğer maddelerde yapılan değişikliklere paralel olarak artırılması,

- 81 inci maddesinde yapılan değişiklikle, bandrollerin Kültür Bakanlığı tarafından bastırılmasının, Bakanlıkça bastırılan bandrollerin Meslek Birlikleri aracılığı ile de satılabilmesinin ve bandrol gelirlerinin Bakanlık adına ulusal bir bankada açılacak hesaba yatırılmasının hükme bağlanması,

- 82 ci maddesinde yapılan değişiklikle Roma Sözleşmesinin 14 üncü maddesine ve TRIPs Metni 14/5'e uyumlu olarak icracı sanatçıların haklarının icranın tespitinin yapıldığı tarihten başlayarak, icra tespit edilmemişse icranın ilk tespitinin yapılmasından itibaren 70 yıl devam etmesi, yapımcıların haklarının ise ses tespitinin ilk yapıldığı tarihten itibaren 70 yıl devam etmesi,

- Bern Sözleşmesi Madde 18'e uygun olarak Ek Madde 2'nin "Bu Kanunun koruma süreleri ile ilgili hükümleri, 7/6/1995 tarihli ve 4110 sayılı Kanunun vukuunu koruma şartı olarak öngördüğü hususların gerçekleştiği tarihlerden itibaren bütün eserlere ve komşu haklara uygulanır.

Ancak, bu Kanunun sinema eseri sahipliği ile ilgili hükümleri, 4110 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 12/6/1995 tarihinden sonra yapımına başlanan sinema eserlerine uygulanır." şeklinde değiştirilmesi,
gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, uluslararası normalara uyum sağlanması amacıyla 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

2. Tüzükler:

- 4110'la değişik 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 42 nci Maddesi gereğince hazırlanan "Fikir ve Sanat Eseri Sahipleri ile Komşu Hak Sahipleri Meslek Birlikleri ve Federasyonları Hakkında Tüzük" Bakanlar Kurulu'nun 10 Mart 1999 tarih ve 99/12574 sayılı Kararı ile 1 Nisan 1999 tarih ve 23653 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3. Tip Statüler:

- 4110'la değişik 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 42 inci Maddesi gereğince hazırlanan "Fikir ve Sanat Eser Sahipleri ile Komşu Hak Sahipleri Meslek Birlikleri Tip Statüsü" Bakanlar Kurulu'nun 19 Nisan 1999 tarih ve 99/12792 sayılı Kararı ile 20 Mayıs 1999 tarih ve 23700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

4. Genelgeler:

- 4110'la Değişik 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun hükümleri çerçevesinde, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Bilgisayar Programlarının Edinilmesi, Kullanılması, Yönetimi ve Alınacak Tedbirlere Yönelik Esasların Tespiti ile ilgili Düzenlemelerin Yapılması Hususunda Genelge" 6 Şubat 1998 tarihinde Sayın Başbakan'ın imzasıyla tüm kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilmiştir.

- 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu ile ilgili uygulamalardan doğan aksaklıkların giderilmesi için kanun ve kanuna bağlı yönetmeliklerle ilgili hükümlere uyulması hususunu içeren Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün 4 Haziran 1998 tarihli 1998/19 sayılı Genelgesi tüm Valiliklere gönderilmiştir.

- Süreli Olmayan Yayınlarda Güvenlik Hologramı Uygulamasına ilişkin hususları düzenleyen Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün 11 Mayıs 1999 tarih ve 6037 sayılı Genelgesi Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılıklarına, Devlet Bakanlıklarına, Bakanlıklara, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığına, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine, Başbakanlık Bağlı Kuruluşlarına ve Başbakanlık Merkez Teşkilatına gönderilmiştir.

5. Yönetmelikler:

- 4110'la değişik 5846 Sayılı Fikir ve sanat Eserleri Kanununun 44 üncü ve 81 inci Maddeleri gereğince "Fikir ve Sanat Eserlerinin İşaretlenmesine İlişkin Yönetmelik" 16 Kasım 1997 tarih ve 23172 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- 4110'la değişik 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 80 inci Maddesi gereğince "Eser Sahiplerinin Haklarına Komşu Haklar Yönetmeliği" 16 Kasım 1997 tarih ve 23172 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- "Fikir ve Sanat Eserlerinin İşaretlenmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik" 30 Haziran 1998 tarihli ve 23388 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

6. Tebliğler:

- "Televizyon Programlarının Yayınlanmasından Önce Yayın Kuruluşlarınca Uyulması Gereken Usül ve Esaslara İlişkin Tebliğ" 16 Eylül 1997 tarih ve 23112 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- "Süreli Olmayan Yayınlarda Güvenlik Hologramı Uygulamasına İlişkin Tebliğ" 30 Haziran 1998 tarihli ve 23388 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- "Stoklarda Bulunan ve Piyasada Satışa Sunulmuş Süreli Olmayan Yayınlarda Hologram Uygulamasına İlişkin Tebliğ" 20 Nisan 1999 tarih ve 23672 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

II- Telif Hakları Alanında Kamuyu Bilinçlendirmek Amacıyla Gerçekleştirilen Konferans, Seminer Ve Spot Filmler:

- 14 Şubat 1998'de Ankara'da düzenlenen "Mimari Eserlerde Telif Hakları" konulu seminer.

- 23 Mart 1998'de İstanbul'da düzenlenen "Sinema Eserlerinde Telif Hakları" konulu seminer.

- 29-30 Nisan 19998 tarihlerinde Gaziantep'te, 13-14 Mayıs 1998 tarihlerinde Trabzon'da, 27-28 Mayıs 1998 tarihlerinde Denizli'de, 24-25 Haziran 1998 tarihlerinde Bursa'da ve 29 Temmuz-1 Ağustos 1998 tarihlerinde Ankara'da, TV Gösterim Belgesi uygulamasına ilişkin, il kültür müdürlerinin ve yerel ve bölgesel bazda yayın yapan özel televizyonların temsilcilerinin katıldığı bilgilendirme amaçlı bir dizi seminer.

- 22 Mayıs 1998'de İstanbul'da düzenlenen "Müzik Eserlerinde Eser Sahipliği ve Eser Sahibine Komşu Haklar" konulu seminer.

- 8 Eylül 1998 tarihinde Ankara'da Amerikan Ulusal Fikri Mülkiyet Hukuku Enstitüsü Başkanı James CHANDLER tarafından verilen "Fikri Mülkiyet Hakları ve Meslek Ahlakı" konulu konferans.

- 2-3 Temmuz 1999 tarihlerinde Aydın-Kuşadası'nda ve 9-10 Temmuz 1999 tarihlerinde Nevşehir-Ürgüp'te il kültür müdürlüklerinin tamamının katılımının sağlandığı "Süreli Olmayan Yayınlarda Güvenlik Hologramı Uygulaması" konulu iki seminer.

- Yukarıda bahsi geçen faaliyetleri destekleyici mahiyette olmak üzere, daha geniş kitlelere ulaşmak amacıyla bölgesel ve ulusal bazda yayın yapan özel ve ulusal TV Kuruluşlarında gösterilecek çarpıcı ve zihinde kalıcı iki spot film yaptırılmıştır.

III- Uluslararası Anlaşmalara Katılım:

- Diğer taraftan, teknolojideki son gelişmelerle ilgili düzenlemelerin mevzuatımıza aktarılması amacıyla, 1996 tarihli WIPO Telif Hakları Sözleşmesi ile yine 1996 tarihli WIPO İcralar ve Fonogramlar Sözleşmesine taraf olunması zorunluluk arz etmektedir.

Kültür Bakanlığı bahsi geçen Sözleşmelere taraf olunması hususunda gerekli çalışmaları başlatacaktır.

IV- Diğer Gelişmeler:

- Fikir ve Sanat Eserlerinin İşaretlenmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik yürürlüğe girmeden önce, Bakanlığımız öncülüğünde yazarlar ve yayınevleri temsilcilerinden oluşan bir grup 23 Haziran 1998 tarihinde Adalet, İçişleri, Maliye ve Milli Eğitim Bakanlıkları ile korsan ve kaçak yayınlarla ilgili bir dizi görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin neticesinde, Maliye Bakanlığı korsan ve kaçak basımların nedenlerini, kaynaklarını ve bu sorunla mücadelede izlenebilecek hukuki yollarla ilgili önerileri içeren Vergi Tekniği İnceleme Raporunu 13 Temmuz 1998 tarih ve 271 sayılı yazı ile Bakanlığımıza, Adalet Bakanlığı 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Uygulanması Hakkındaki 9 Temmuz 1998 tarih ve 16/82 sayılı genelgeyi Cumhuriyet Başsavcılıklarına, İçişleri Bakanlığı ise Korsan Yayınların Önlenmesi konusundaki 20 Temmuz 1998 tarih ve 98 sayılı yazıyı Valiliklere göndermiştir.

- Süreli olmayan yayınlarda güvenlik hologramı uygulamasının başlatıldığı tarihten itibaren, toplumun bilinçlendirilmesine ilişkin çalışmaların sonucu olarak hologram talepleri giderek artmaktadır. Uygulamanın başlatıldığı 1 Temmuz 1998 tarihinden günümüze kadar yalnız Ankara ve İstanbul'da yaklaşık 22.250.000 adet güvenlik hologramı ve 2.350.000 adet özel hologram satılmıştır. Söz konusu hologramlar İstanbul'da Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğü'nden diğer illerde ise il kültür müdürlüklerinden temin edilmektedir.

- "Fikir ve Sanat Eseri Sahipleri ile Komşu Hak Sahipleri Meslek Birlikleri ve Federasyonları Hakkında Tüzük" ile "Fikir ve Sanat Eseri Sahipleri ile Komşu Hak Sahipleri Meslek Birlikleri Tip Statüsü"nün yürürlüğe girmesinden sonra her alanda birden fazla meslek birliği kurulması imkanı sağlanmıştır.

Bu bağlamda, Bakanlık Onayı ile 26 Temmuz 1999 tarihinde Musiki Eseri Sahipleri Grubu Meslek Birliği (MGS), 27 Ağustos 1999 tarihinde İcracı Sanatçılar Meslek Birliği (İSAMEB) ve 24 Eylül 1999 tarihinde de Anadolu İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Meslek Birliği (ANASAM) kurulmuştur.

Diğer taraftan, 1995 yılında 5846 sayılı Kanunda gerçekleştirilen değişiklikten önce kurulmuş bulunan meslek birlikleri de, 4110 sayılı Kanunla 42 nci maddede yapılan değişiklik çerçevesinde ve Kanunun 5 inci Geçici Maddesi uyarınca yeni meslek birliklerine dönüşmek üzere çalışmalarını sürdürmektedirler.

B. KURUMSAL DÜZENLEMELER

Bilindiği üzere, çağdaş dünyada fikri hakların önemi giderek artmaktadır. Gelişmiş ülke ekonomilerinin gayri safi milli hasılasının büyük bir bölümünü fikir ve sanat eserleri üretimi oluşturmaktadır. Bilgisayar programları, bilgisayar oyunları, sinema ve müzik eserleri gibi eserler günümüzde yoğun bir şekilde ticarete konu olmaktadır. Bu sebeple, Kanunla koruma altına alınan eserlerin kayıtlı olması ve koruma şartlarının oluşturulması zorunluluk arz etmektedir. Eser sahiplerinin haklarının korunması, onların yaratıcılıklarını teşvik edecek ve bu şekilde daha fazla nitelikli ürünün ortaya çıkması sağlanacaktır. Dolayısıyla, ticarete konu olan fikir ve sanat eserlerini üretenlerin eser sahipliklerinin kayıt altına alınması fikri mülkiyet sahiplerinin belirlenmesi açısından önemlidir.

Ayrıca, Ülkemizin katılımının onaylandığı, Roma ve Bern Sözleşmeleri gibi sözleşmelerin getirdiği yükümlülüklerin gereğince yerine getirilebilmesi ve üyesi bulunduğumuz WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü) ve WTO (Dünya Ticaret Örgütü) gibi kuruluşlarla koordinasyon içinde çalışılmasına ilişkin koşulların yeniden düzenlenmesi aciliyet arz etmektedir.

Fikri mülkiyet haklarının korunması ile ilgili mevzuatın uluslararası standartlarla uyumlu olması, hukuki ve teknik açıdan yapılan işlemlerin uluslararası belgelerle eşdeğer geçerlilikte olması ve fikri haklar alanında yapılan uluslararası konferans, seminer ve sempozyum gibi etkinliklere katılım sağlanması gerekmektedir.

Bilindiği gibi, fikri haklar, telif hakları ve sınai haklar olarak iki ana başlıkta değerlendirilmektedir.

Sınai haklara ilişkin kurumsal düzenleme 1995 yılında Kanun Hükmünde Kararname ile Türk Patent Enstitüsü'nün kurulmasıyla gerçekleştirilmiş ve bu alanda etkin bir hak takip ve koruma sistemi oluşturulmuştur. Ancak, telif hakları alanında bu yapıya paralel bir düzenleme gerçekleştirilemediğinden ülkemizde fikri hakların tümüyle yeterli bir şekilde korunması sağlanamamıştır. Fikri hak ihlalleri nedeniyle ulusal menfaatlerimiz zarar görmekte ve uluslararası düzeyde de ülkemiz öncelikli olduğu sektörlerde (tekstil, kuru üzüm, kuru incir ihracatı gibi) engellemelerle karşılaşmaktadır.

Bu nedenle, etkin bir fikri mülkiyet sistemi oluşturulması için, yöneticilerin atanması, görevlendirilmesi, uzman personelin seçimi ve yetiştirilmesi ile bürokratik işlemlerin azaltılarak etkin ve hızlı bir işleyişin sağlandığı bir ortamda, telif hakları konusunda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlarla bilgi akışının sağlandığı ve koordineli çalışmaların yürütüldüğü bir kamu kurumuna ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu nedenle, mevcut Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nün iki ayrı kurumsal yapı şeklinde reorganize edilmesi gerekmektedir. Türk fikri mülkiyet sisteminin güçlendirilmesi amacına yönelik olarak, Kültür Bakanlığı'na bağlı ya da ilgili kuruluş statüsünde bir **Enstitü** ya da **Kurumun** oluşturulması düşünülmektedir. Diğer taraftan, gerçekleştirilmesi düşünülen bu düzenlemenin sonucunda, mevcut Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Sinema ve Müzik Eserleri Daire Başkanlığı'nın görev ve yetkilerinin genişletilerek, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nde olduğu gibi, Kültür Bakanlığı'na bağlı **Sinema ve Müzik Eserleri Genel Müdürlüğü** biçiminde yapılandırılması zorunluluk arz etmektedir.

Yukarıda bahsi geçen kurumsal düzenlemelerle ilgili olarak, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde 1999 yılı programında:

- "Kültür Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Telif Hakları Dairesi ile Sinema ve Müzik Eserleri Dairesi birbirinden ayrılarak yeniden yapılandırılacaktır."

- "Meslek birliklerinin Kültür Bakanlığı ile koordineli çalışmalarını ve fikri hakların takibinde daha etkin hizmet vermelerini sağlamak üzere, bu birliklerin altyapıları desteklenecek ve güçlendirilecektir."

- "Kültür Bakanlığı bünyesinde "Telif Hakları Bilgi Merkezi" kurulacak, böylece hak sahipleri, uygulayıcılar, kullanıcılar, kurulması öngörülen ihtisas mahkemeleri için bir bilgi bankası oluşturulacaktır."

ifadeleri ile yer almıştır.

Bu bağlamda, 1999 yılı Programında yer alan yeniden yapılanma önerileri doğrultusunda, oluşturulması düşünülen söz konusu Kurum ya da Enstitü:

- Telif hakları alanında gerekli mevzuat düzenlemelerini yapmak,

- Fikri mülkiyet hakları ile ilgili tüm işlemleri yürütmek,

- Uluslararası **standartlara** sahip bir kayıt-tescil sistemi oluşturmak,

- Fikir ve sanat eseri sahipleri, ticari şirketler ve hukuk fakültelerine konu ile ilgili araştırmalar yapan araştırmacılara bilgi akışını sağlamak,

- Zorunlu olarak kayıt-tescil edilen eserlerin yanısıra gönüllü bir kayıt tescil sistemi oluşturmak,

- Hak sahipleri, uygulayıcılar, kullanıcılar ve görev verilen mahkemeler için telif hakları bilgi merkezi kurmak,

- Gerektiğinde, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan (ilim-edebiyat eserleri, musiki eserleri, sinema eserleri, güzel sanat eserleri ve işlenme eserler) eser gruplarının orijinal nüshalarına erişim sağlayacak mekanizmaları oluşturmak,

- Meslek Birlikleri ile koordineli çalışarak, bu birliklerin fikri haklar alanında daha etkin hizmet vermelerini sağlamak,

- Fikri haklar alanında uluslararası gelişmeleri takip etmek,

- Telif hakları alanında ülkemizi uluslararası platformda temsil etmek,

- Fikri hak ihlallerini önleyici tedbirler geliştirmek,

gibi görevleri yürütecektir.

Söz konusu Kurum ya da Enstitünün; Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu, Başkan, Başkan Yardımcıları, İnceleme ve Değerlendirme Kurumları, Ana Hizmet Birimleri, Danışma Birimleri ve Yardımcı Birimlerden oluşması düşünülmektedir.

Diğer taraftan, Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nde gerçekleştirilecek bir reorganizasyon çalışmasıyla, Sinema ve Müzik Eserleri Daire Başkanlığı'nın genişletilerek bir Genel Müdürlük haline getirilmesi planlanmaktadır. Bilindiği gibi, taraf olduğumuz Sinematografik Ortak Yapım Avrupa Anlaşması uyarınca ortak yapım projelerini onaylayacak mercii mevcut Genel Müdürlüktür. Ayrıca, EUREKA AUDIOVISUEL, Avrupa Görsel-İşitsel Gözlemevi, Eurimages gibi uluslararası kuruluş ve fonlara üyeliğimizden kaynaklanan görev ve sorumluluklar da söz konusu Genel Müdürlük tarafından yürütülmektedir.

Kültürün en önemli yapı taşlarından birini oluşturmasının yanısıra, teknolojik imkanları aracılığıyla **kültürel mirası** koruyarak en iyi şekilde gelecek nesillere aktaran sinema ve müzik eserlerinin desteklenmesi, eser sahiplerinin teşvik edilmesi ve bahsi geçen uluslararası görev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla yeniden yapılandırılacak Genel Müdürlük içinde öncelik verilecek birimlerin: Mevzuat, Anlaşmalar, Uluslararası İlişkiler, Sinema ve Müzik Eserlerini Destekleme Fonu, Ortakyapım Projeleri, Arşiv birimleri olması gerekmektedir.

Yeniden yapılandırılacak Genel Müdürlük:

- İlgili mevzuat düzenlemelerinin yapılması,

- Türk sinema ve müzik eserlerinin yabancı yapıtlar karşısında rekabet gücünü artırıcı mekanizmaların oluşturulması,

- Sinema ve müzik eseri arşivinin oluşturularak, kültürel mirasın sağlıklı bir şekilde gelecek nesillere aktarılmasının sağlanması,

- İkili kültürel anlaşmalar çerçevesinde etkinliklerin düzenlenmesi,

- Sinema ve müzik sanatlarını desteklemeye yönelik özendirici yarışmaların (senaryo, beste, güfte v.b.) düzenlenmesi,

- Görsel-İşitsel alanda istatistiki bilgilerin derlenmesi,

- Uluslararası sinema ve müzik kuruluşları ile ülkemizdeki ilgili sektörün koordinesinin sağlanması,

- Festivaller aracılığıyla ülke tanıtımına katkı sağlanması,

- Görsel-İşitsel alanda eğitim veren üniversitelerin ilgili fakülteleriyle işbirliği yapılması,

- Öğrenci değişimi yoluyla bilgi ve becerilerin kazandırılması,

- Sanatsal içerikli filmlere destek verilmesi,

- Ticari şansı olmayan ancak Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısını yansıtan belgeseller ile çizgi filmlerin desteklenmesi ve satın alınması,

- Sinema ve müzik yapımcıları ile muhtaç sinema ve müzik sanatçılarının desteklenmesi,

gibi görevler üstlenecektir.

Ayrıca, 30 Haziran 1999 tarih ve 23741 mükerrer sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4393 sayılı 1999 Mali Yılı Bütçe Kanununda "Fikri Mülkiyet Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi"ne ödenek tahsis edilmiştir.

Bu bağlamda; Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Sinema ve Müzik Eserleri Dairesinin yeniden yapılandırılarak Sinema ve Müzik Eserleri Genel Müdürlüğü'ne dönüştürülmesi ve fikri haklar alanında faaliyet gösterecek olan Bakanlığımıza "bağlı" ya da "ilgili" kuruluş statüsünde bir "Enstitü" ya da "Kurum" oluşturulmasına ilişkin çalışmalar 1 Eylül 1999 tarih ve 266 sayılı Olur ile başlatılmıştır.

CEVAP 2: 2527 sayılı Derleme Kanunu ve Milli Kütüphane'nin kuruluş Kanununda yapılması gerekli görülen değişikliklerle ilgili hukuki ve kurumsal düzenlemeler gerçekleştirilememiştir.

Devlet Tiyatroları'nı çağdaş ve günün koşullarına cevap verecek statüye kavuşturacak, yeni yasa hazırlıkları sürdürülmektedir. 7. ve 8. Beş Yıllık Kalkınma Planları doğrultusunda Bakanlığımız Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak Samsun, Antalya, Gaziantep, Sivas ve Van illerinde Devlet Opera ve Balesi Müdürlükleri açılmış, kadro tahsisleri sağlanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde, 5846 sayılı Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısının yasalaşması durumunda, AB-Gümrük Birliği çerçevesinde ve GATT-TRIPs Metni yükümlülüklerimiz doğrultusunda mevzuat uyumu gerçekleştirilmiş olacaktır.

CEVAP 3: 7. ve 8. Beş Yıllık Kalkınma Planlarının hazırlanmasında Bakanlığımız sorumlu Bakanlık olmayıp, bu planlar Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nca hazırlanmaktadır. Ancak, Bakanlığımızın Kültür Politikası, planlarda yer almak üzere sorumlu kuruluşa bildirilmektedir.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı'nın hazırlık çalışmaları esnasında, Adalet, Maliye ve İçişleri Bakanlıklarından, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, Gümrük Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi kuruluşlardan görüş alınmış ve gerektiğinde bu kurumların uzmanları ile toplantılar yapılarak görüşlerine başvurulmuştur.

5846 sayılı Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunca alt komisyona sevk edilmiştir. Bu Komisyonun çalışmaları esnasında yukarıda bahsi geçen kuruluşların yanısıra sektör temsilcilerinin görüşleri de dikkate alınarak söz konusu Tasarının hem uluslararası mevzuata tam uyumlu, hem de Türkiye'nin ihtiyaçlarına yeterli cevabı verebilecek şekilde yasalaşmasına azami gayret gösterilecektir.

CEVAP 4: Yedinci Beş Yıllık Plan Döneminden Sekizinci Beş Yıllık Plan Dönemine kalacak en önemli projelerimiz 1999 Yılı Yatırım Programında yer alan ve devam eden projelerimizden 88H040570 no'lu Bilgisayar Tesisi Veri Girişi ve Yazılımı, 97H040200 no'lu M. K. Yazma ve Süreli Yayın Koleksiyonunun Mikroform Ortamına Aktarılması, 97H040210 no'lu Türkiye Yazmaları Toplu Katalogu ve Şer'iyye Sicil Belge Analizlerinin Hazırlanması ve 97H040220 no'lu Milli Kütüphane Pataloji ve Restorasyon Merkezi Kurulması projeleridir. Yeni proje olarak her yıl teklif edilen Yayın Alımı ve Katalog Yayını, Matbaa Makinaları ve Bilgisayar Tesisi Bakım Onarımı ile Bina Büyük Onarımı projelerimizin Milli Kütüphanemizin işlerliği açısından yasal görevlerini yerine getirebilmesi için devam etmesi zorunlu görülen projelerdir.

146

Ülkemizde çağdaşlaşmayı ve kültürel zenginliği, kalkınmanın esas unsuru sayarak her ilimizde bir kültür merkezi yapılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda ülkemiz genelinde toplam 207 adet Kültür Merkezi projesi mevcuttur. Bunlardan 97 adedi etüd-proje ve inşaat aşamasında olup, yapımı devam etmektedir. Önemli yatırımlarımız arasında Ankara Kongre ve Kültür Merkezi, AKM Konser Salonu, Samsun-Kayseri-Kahramanmaraş Kültür Merkezleri bulunmaktadır. Kültür Merkezi yapımı için Bakanlığımıza ayrılan ödeneklerin çok kısıtlı olması nedeniyle yapım sürelerinin uzaması ve maliyetlerinin yükselmesi önemli sorunlarımızı teşkil etmektedir.

Yedinci 5. Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde belirtilen çalışmalara, temin edilen ödenekler çerçevesinde devam edilmiştir.

2000 Mali Yılında ve Sekizinci Beş Yıllık Plan döneminde de bu çalışmaların sürdürülmesi ve geçmiş yıllarda restorasyonuna başlanılan, taşınmaz kültür varlıklarımızdaki çalışmaların devamı planlanmıştır.

Amaçlanan kurumsal düzenlemenin 2000 yılı içinde gerçekleştirilmesi durumunda, Kültür Bakanlığı'na bağlı kurum statüsünde kurulacak Türk Fikri Mülkiyet Enstitüsü veya Kurumunun alan düzenlemesine ilişkin çalışmaları Sekizinci Beş Yıllık Plan Döneminde ağırlık kazanacaktır.

Öncelikle eser sahiplerini maddi ve manevi zararlara uğratan ve Devleti ciddi düzeyde vergi gelirlerinden mahrum bırakan korsan faaliyetlerin engellenmesine yönelik mevzuat düzenlemelerine ve denetim mekanizmalarının oluşturulmasına önem verilecektir.

Ayrıca, meslek birliklerinin alt yapısının güçlendirilmesine, meslek birlikleri ile koordineli faaliyetlerin gerçekleştirilmesine, yeniden ve değerlendirme kurulu gibi yargı öncesi yargıya kolaylık sağlamak amacıyla taraflar arasında ihtilafları çözümlemeyi amaçlayan bir sistemin oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Fikri haklar konusunda toplumu bilinçlendirmeye yönelik konferans, seminer, panel gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesine özel bir önem verilecektir.

Ayrıca, mevzuatımızın uluslararası sözleşmelerle uyumlu hale getirilmesi çalışmalarının yanısıra, uluslararası sözleşmelerin hazırlık aşamasında da ülkemizin aktif katkısının sağlanmasına yönelik çalışmalar da yapılacaktır.

CEVAP 5: Sekizinci Beş Yıllık Plan Dönemi çalışmaları henüz tamamlanmamıştır. Yukarıda bahsi geçen hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin hususların yer alacağı plan dönemi hazırlıkları devam etmektedir.